

# C Overzicht tekstverbanden en signaalwoorden

## Tijd en volgorde I

- |                   |                       |
|-------------------|-----------------------|
| • eerst           | • na(dat)             |
| • daarna          | • eerder              |
| • toen            | • later               |
| • dan             | • tot slot            |
| • ook             | • ten slotte          |
| • bovendien       | • vervolgens          |
| • ten eerste ..., | • verder              |
| ten tweede ...,   | • intussen, onderwijl |
| ten derde ...     | • uiteindelijk        |
| • voor(dat)       | • zodra               |

## Tijd en volgorde II

- |                   |                  |
|-------------------|------------------|
| • aanvankelijk    | • bovendien      |
| • voorheen        | • tegelijkertijd |
| • van tevoren     | • intussen       |
| • vooraf          | • onderwijl      |
| • voorafgaand aan | • tijdens        |
| • nu              | • gedurende      |
| • momenteel       |                  |
| • uiteindelijk    |                  |
| • op het laatst   |                  |
| • tevens          |                  |

## Conclusie/gevolg

- |                    |                     |
|--------------------|---------------------|
| • daarom           | • uiteindelijk      |
| • daardoor         | • tot slot          |
| • dus              | • kortom            |
| • concluderend     | • hieruit volgt dat |
| • samenvattend     | • om die reden      |
| • als (een) gevolg | • vandaar           |
| (daarvan)          | • derhalve          |
| • dientengevolge   | • zo                |

## Toelichting/voorbeeld

- |                          |                         |
|--------------------------|-------------------------|
| • zo                     | • ter illustratie (van) |
| • zoals                  | • in het bijzonder      |
| • bijvoorbeeld*          | • denk aan              |
| • als voorbeeld          | • stel je voor          |
| • een treffend voorbeeld | • ter verduidelijking   |
| (zijn van)               | • om te laten zien dat/ |
| • bij wijze van spreken* | hoe                     |

## Reden/oorzaak/verklaring

- |             |                          |
|-------------|--------------------------|
| • want      | • waardoor*              |
| • immers*   | • ten gevolge van        |
| • namelijk* | • doordat                |
| • aangezien | • met als gevolg dat     |
| • opdat     | • zodoende               |
| • zodat*    | • met als doel (om)      |
| • omdat     | • ... heeft/had tot doel |
| • daardoor  | om ...                   |

## Tegenstelling

- |                        |                         |
|------------------------|-------------------------|
| • maar                 | • in plaats daarvan     |
| • toch                 | • integendeel           |
| • tenzij               | • een andere zienswijze |
| • echter*              | • daarentegen           |
| • hoewel               | • enerzijds ...         |
| • ook al               | anderzijds ...          |
| • in tegenstelling tot | • desondanks            |
| • aan de andere kant   | • (desal)niettemin      |

## Nadruk

- |                    |                     |                |                   |
|--------------------|---------------------|----------------|-------------------|
| • bovendien        | • bovenal           | • nadrukkelijk | • vanzelfsprekend |
| • vooral           | • het belangrijkste | • duidelijk    | • nota bene (NB)  |
| • met name         | • voornamelijk      | • ongetwijfeld |                   |
| • in het bijzonder | • met nadruk        | • zeker        |                   |

Let erop dat bij sommige voegwoorden en signaalwoorden de woordvolgorde van de bijzin verandert.

\* Een aantal woorden kan in het Nederlands niet als start van de zin gebruikt worden, of staat bij voorkeur niet aan het begin van een zin.